

BILDANDE AV NATURRESERVATET *Björnöarna* I FALU KOMMUN

Beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Falu kommun det område som framgår av bifogad beslutslista, bilaga 2, som naturreservat.

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Falu kommun med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se Föreskrifter).

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Naturreservatets namn skall vara *Björnöarna*. Området omfattar ca 25 hektar skogsmark och 69 hektar vattenområde. Reservatet består av sydöstra delen av Stora Björnö, Lilla Björnö, Norra och Södra Björnöarna samt omgivande vattenområde.

Falu kommun fastställer samtidigt skötselplanen, enligt bilaga 5, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd m.m.

Förvaltaren av reservatet ska vara Falu kommun.

Uppgifter om reservatet

Namn	Björnöarna
NVR id	205 19 21
Län, kommun	Dalarnas län, Falu kommun
Fastigheter	Uddnäs 33:1, delområde 4–8
Lägesbeskrivning	Cirka 8 km sydost om Falu centrum.
Areal	94 hektar
Fastighetsägare	Falu kommun
Naturvårdsförvaltare	Falu kommun

Syfte med naturreservatet

Tillgodose behov av områden för friluftslivet

Syftet med naturreservatet är att tillgodose och utveckla områdets rekreations- och friluftsvärden där ingående öar är en viktig del i Runns skärgårdsliknande sjölandskap.

Vårda och bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer

Syftet med naturreservatet är också att vårda, bevara och utveckla biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Öarnas äldre och i delar naturskogsartade skogar ska undantas från skogsbruk och på så sätt utveckla befintliga naturvärden.

Syftet ska tillgodoses genom att

- Åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens möjlighet till friluftsliv. Anläggningar för friluftslivet ska ha en kanaliseringseffekt i syfte att uppnå en långsiktig samexistens mellan friluftsliv, värdefulla naturmiljöer och biologisk mångfald.
- Området undantas från skogsbruk och annan verksamhet som inverkar negativt på områdets livsmiljöer, växt- och djursamhällen samt upplevelsevärden som är knutna till naturmiljön.
- Gynna värdefulla trädindivider som är viktiga för områdets biologiska mångfald. Detta kan ske genom att friställa dem eller ringbarka konkurrerande träd. I övrigt får skogen på öarna utvecklas fritt.

Skäl för beslut

Prioriterade bevarandevärden

Sjön Runn där Björnöarna ligger är av riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap. 6 § första stycket miljöbalken, (FW 26). Att bilda ett naturreservat som stärker friluftslivet är i linje med riksintresset.

Området är tätortsnära och har goda förutsättningar för vattenanknutna friluftaktiviteter och berikande naturupplevelser året runt. Åtgärder i form av anläggningar ökar tillgängligheten och möjligheten för allmänheten att upptäcka och använda området.

På öarna i området finns höga skogliga naturvärden som medverkar till ökad biologisk mångfald och förbättrad grönstruktur i området.

För att områdets natur- och friluftsvärden ska bevaras och utvecklas behöver skogen undantas från skogsbruk och anläggningar anpassade för friluftslivets behov anordnas.

Föreskrifter för naturreservatet

För att säkerställa syftet med reservatet förordnar Falu kommun att nedan angivna föreskrifter skall gälla. Föreskrifterna gäller utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägaren och annan sakägares rätt att använda mark- och vattenområden.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. avstycka fastighet eller tomt,
2. gräva, schakta, dämna, muddra, anordna upplag eller på annat sätt skada/påverka mark och vatten,
3. uppföra helt ny byggnad eller anläggning på mark eller i vatten med följande undantag:
 - uppförande av byggnad eller anläggning på mark eller vatten för friluftslivets behov,
4. uppföra mast eller antenn,
5. bedriva skogsbruk eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar,
6. dra fram mark- eller luftledning,

Utan Falu kommuns tillstånd:

7. dra fram ledning inom vattenområdet (avlopp, vatten och elledningar).

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om markägare och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av reservatet enligt svensk standard, uppsättning av informationstavlor samt iordningställande och underhåll av anläggningar för friluftslivets behov enligt beslutskartan,
2. naturvårdsinriktade skötselåtgärder såsom ringbarkning eller friställning av enstaka träd samt röjning av yngre vegetation för att gynna värdefulla trädindivider, skydda kulturlämningar eller bibehålla kontakt mot vattnet vid anlagda rastplatser,
3. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och reservatets syfte.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

C-föreskrifterna gäller även markägare och innehavare av särskild rätt då de inte nyttjar sin rätt att bruka marken.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. skada block och berghällar, till exempel genom att borra, hacka, mejsla och elda,
2. skada växande eller döda, stående eller omkullfallna, träd, stubbar och buskar.

Utan kommunens tillstånd:

3. gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar, samla in ryggradslösa djur eller klättra i boträd,
4. elda på annan än av kommunen anvisad plats under perioden 1 april – 1 november.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken ska gälla omedelbart även om de överklagas.

Generella undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de insatser som behövs för reservatets vård och skötsel, samt uppföljning av bevarandemål och åtgärder, och som framgår av föreskrifterna under B.

Föreskrifterna gäller ej tjänstemän från Falu kommun i samband med tillsynsuppdrag.

Det är tillåtet att plocka blommor, bär eller matsvamp för eget bruk.

Förtydliganden av föreskrifter

I *punkterna A1-A6 och C1-C4* förbjuds sådana aktiviteter som kan störa den naturliga utvecklingen hos förekommande vegetationstyper och områdets växter och djur.

I *punkt A5* förbjuds traditionella skogsbruksåtgärder, vilket är en förutsättning för att områdets naturvärden ska bibehållas.

Punkt C2 och C3 innebär förbud att skada vegetation, fauna, m.m. Förekomst av värdefulla, ofta rödlistade organismer är svår att bedöma för de flesta besökare i ett reservat vilket motiverar skydd mot plockning och insamling som kan inverka menligt på berörda populationer. Det är dock angeläget att undersökningar och insamlingar som förbättrar kunskapen om reservatets organismvärld kan ske.

Dispens

Falu kommun kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet om det finns särskilda skäl.

Beskrivning av området

Rekreation- och friluftsvärden

Området har stor betydelse för det rörliga friluftslivet och är välbesökt året runt då det är naturskönt och tätortsnära. Vintertid nyttjas området flitigt av skridsko-, skid- och skoteråkare samt fiskare. Sommartid nyttjas öarna framförallt av båt- och fritidshusägare, fritidsfiskare samt kajak- och kanotpaddlare.

Falu kommun ser att det är möjligt att utveckla området för rekreation och friluftsliv. Idag saknas iordningsställda rastplatser i området, förutom en brygga och grillplats på Södra Björnungen som sköts av Stabergs båtklubb. Anpassade anläggningar på

attraktiva och lämpliga ställen skulle förbättra och öka tillgängligheten till området för besökare.

Naturvärden

Trots att öarna historiskt har brukats intensivt av människan finns det flera områden med höga eller mycket höga naturvärden. På Lilla Björnö växer en naturskogsartad barrskog med gott om stående och liggande döda träd. Övriga öar domineras också av äldre skogar med beståndsåldrar på mellan 110 till 160 år. Stående död ved är det relativt gott om men liggande död ved finns inte i samma omfattning.

Ytterligare naturkvalitéer finns i form av de riktigt gamla tallarna (200-300 år) som står längs flera av öarnas stränder. Ett flertal av dessa tallar uppvisar spår av den rödlistade skalbaggen reliktböck, (*Nothorhina punctata*).

Fågellivet i området är förhållandevis rikt. Sjöfåglar som häckar eller som regelbundet påträffas i området under sträck- eller häckningstid är skäggdopping, storlom, smålom, storskrake, småskrake, fisktärna, drillsnäppa och fiskgjuse. Andra fåglar som uppträder till och från i området är havsörn, lärkfalk, häger och spillkråka.

Kulturhistoriska värden

De östra öarna i Runn har nyttjats av människor under mycket lång tid. Lämpliga marker har röjts på sten och odlats upp och betesdrift har säkerligen förekommit. Närheten till Falu koppargruva har troligen inneburit att skogen tidvis brukats hårt. Lång tid har dock förflutit sedan dess och all mark som tidigare varit öppen är nu bevuxen med skog. Delar av Stora Björnö uppvisar spår av tidigare odling. Nära viken på sydöstra sidan finns en husgrund med källare och grundstenar efter en förmodad lada.

Planeringsbakgrund

Sjön Runn är av riksintresse för friluftsliv (FW26) enligt miljöbalken 3 kap. § 6. I Översiktsplan FalunBorlänge från 2014 pekas Runn ut som en strategisk resurs där rekreation och friluftsliv är prioriterad markanvändning. En fördjupad översiktsplan för hela Runn som omfattar både Falu och Borlänge kommuner är under framtagande. Planen tas fram för att planera utvecklingen runt Runn och där är rekreation och friluftsliv en mycket viktig del.

Enligt Falu kommuns naturvårdsprogram som antogs 10 juni 2010 ska kommunen arbeta för att långsiktigt bevara områden som av kommunen klassas som särskilt värdefulla. Klassningen utgår framförallt från områdenas biologiska värden men även om det har betydelse för rekreation och friluftsliv samt om området är tätortsnära. Falu kommun har bedömt att Björnöarna med sitt tätortsnära läge och höga värden för friluftslivet, är särskilt värdefullt och att ett kommunalt naturreservat är en lämplig form för att bevara området. Genom en reservatsbildning kan kommunen långsiktigt bevara området och säkerställa och utveckla dess olika värden.

Ärendets handläggning

Kommunfullmäktige biföll 2003 en motion om att bilda naturreservat av flera öar i Runn, där Björnöarna ingår. Motivet till naturreservatsbildningen var att främja det

rörliga friluftslivet, bevara naturvärden samt att för framtiden skapa nya naturkvaliteter genom att höja det skogliga naturvärdet på öarna i Runn.

2008 bildades naturreservatet *Runns norra öar* som ett första steg i det arbetet. Ytterligare öar inventerades sedan av dåvarande miljöförvaltning och i det arbetet framkom att *Hinsnorsön* var den mest intressanta av de privatägda öarna att gå vidare med. En avverkningsanmälan gjorde att arbetet med Hinsnorsön prioriterades och i dialog med markägaren skrevs 2011 ett 50-årigt naturvårdsavtal för att bevara skogen på ön.

Nästa etapp i arbetet blev Stabergs ö som Falu kommun äger och i december 2018 tog kommunfullmäktige beslut om att bilda naturreservat av ön och omgivande vatten. Kvar är nu att genomföra en reservatsbildning av Björnöarna och därmed slutföra uppdraget från 2003.

För att finansiera reservatsbildningen har miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen beviljats markåtkomstbidrag från Naturvårdsverket med 50 % av skogsvärdet. För arbetet att iordningställa reservatet har kommunen ansökt om LONA-medel från länsstyrelsen.

Under 2019 har ett förslag till beslut, med föreskrifter och skötselplan, arbetats fram av miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen. Som en del i reservatsprocessen har förslaget skickats ut på remiss till sakägare, intresseorganisationer och berörda myndigheter innan kommunfullmäktige fattar beslut om en reservatsbildning.

Motiv för bildande av naturreservat

Ett mark- eller vattenområde får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa, eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat (se 7 kap. 4 § miljöbalken).

Kommunens bedömning

Björnöarna ingår i ett skärgårdsliknande sjölandskap i sjön Runn där både sjön och öarna har ett högt värde ur rekreations- och friluftssynpunkt. På öarna växer äldre skog som inte har påverkats av sentida skogsbruk. För att behålla och stärka dessa värden behövs ett långsiktigt skydd. En reservatsbildning bedöms vara den mest lämpliga skyddsformen för att långsiktigt bevara dessa värden.

Området är av stort allmänt intresse genom sitt tätortsnära läge och den variationsrika naturen. Det tätortsnära läget gör området tillgängligt för rekreation och friluftsliv. Med riktade åtgärder finns möjlighet att bevara och utveckla höga naturvärden.

Ett långsiktigt skydd medverkar till att områdets värden bevaras och utvecklas och naturreservatets syften uppnås. En utveckling av naturreservatet Björnöarna stärker även riksintressets värden i området. Beslutet att inrätta ett områdesskydd bedöms därför vara förenligt med bestämmelserna i 3 och 4 kap. i miljöbalken, gällande kommunalt beslut från 2003 om bildande av naturreservat av öar i sjön Runn samt Översiktsplan FalunBorlänge från 2014.

Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken finner Falu kommun att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Ett permanent skydd av Björnöarna medför ett bidrag till uppfyllande av miljömålen *Levande skogar* och *Ett rikt växt- och djurliv*.

Falu kommun bedömer att de inskränkningar som sker i allmänhetens rätt att färdas och vistas i området är av sådan ringa omfattning att någon konsekvensutredning enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning inte behövs.

Av ovan redovisade skäl anser Falu kommun att Björnöarna ska avsättas som naturreservat.

Upplysningar

Verksamheter och åtgärder m.m. kan, utöver aktuella föreskrifter, även omfattas av andra bestämmelser i miljöbalken eller av bestämmelser i annan lagstiftning.

Föreskriften A:5 innebär att bestämmelserna i 29 § skogsvårdslagen samt Skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog ej ska gälla i naturreservatet. Uppkommer insektsskador på skog i anslutning till naturreservatet som följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom reservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

Beslutande

Detta beslut har fattats av kommunfullmäktige i Falu kommun § 48, 2020-03-05.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras på kommunens digitala anslagstavla enligt kommunallagen kap. 8 §13 samt i Dala Demokraten och Falu Kuriren i enlighet med 27 § förordningen om områdesskydd m.m. enligt miljöbalken.

Överklagan

Detta beslut kan överklagas till Länsstyrelsen i Dalarnas län genom skrivelse till Falu kommun, enligt anvisningar i bilaga 4.

Bilagor

Bilaga 1: Översiktskarta

Bilaga 2: Beslutscharta

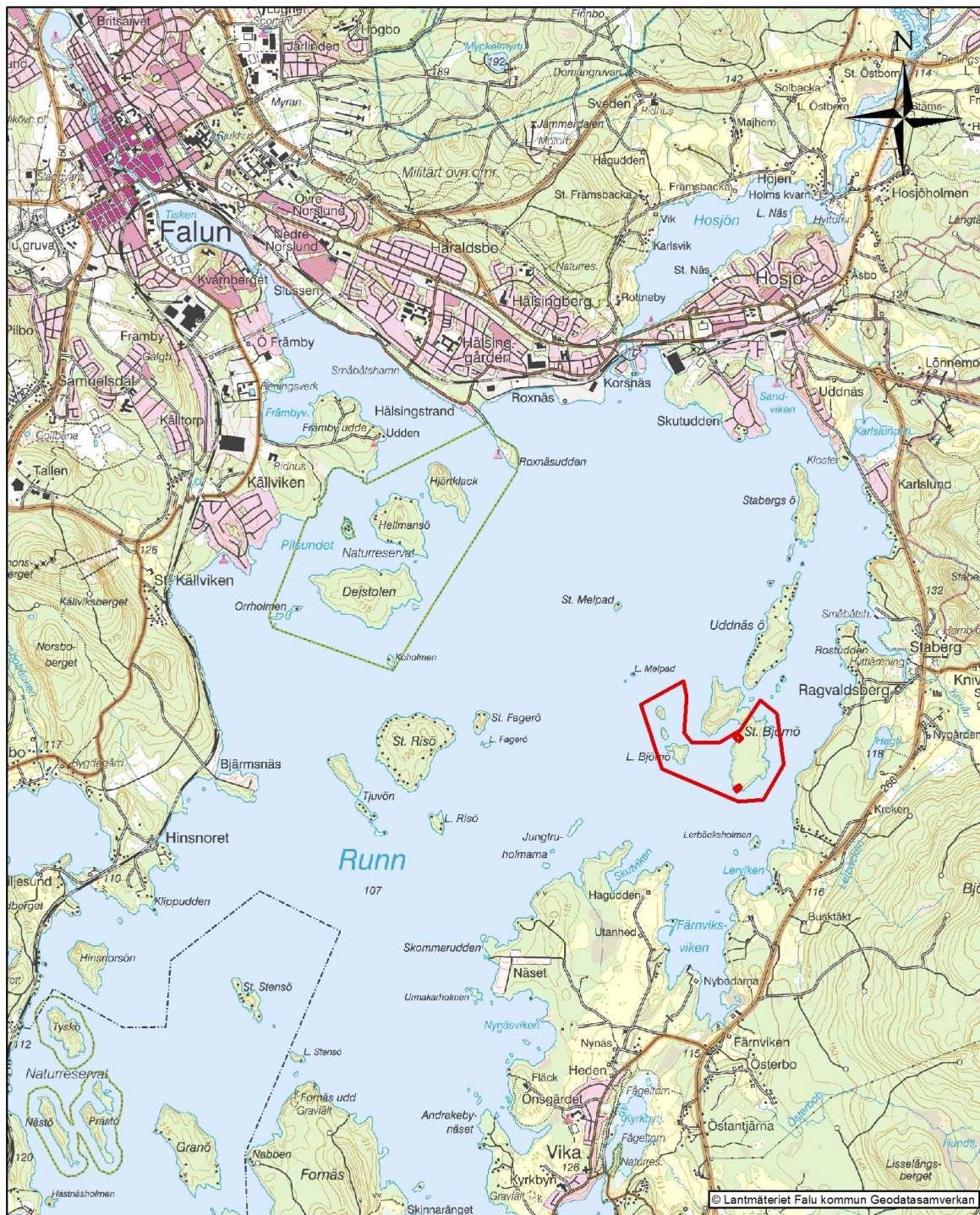
Bilaga 3: Föreskriftskarta

Bilaga 4: Anvisningar hur man överklagar beslutet

Bilaga 5: Skötselplan

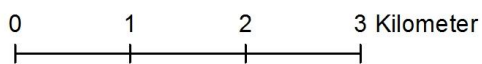
BILAGA 1.

Översiktskarta
Naturreservatet Björnöarna

Teckenförklaring

Reservatsgräns Björnöarna

BILAGA 2.

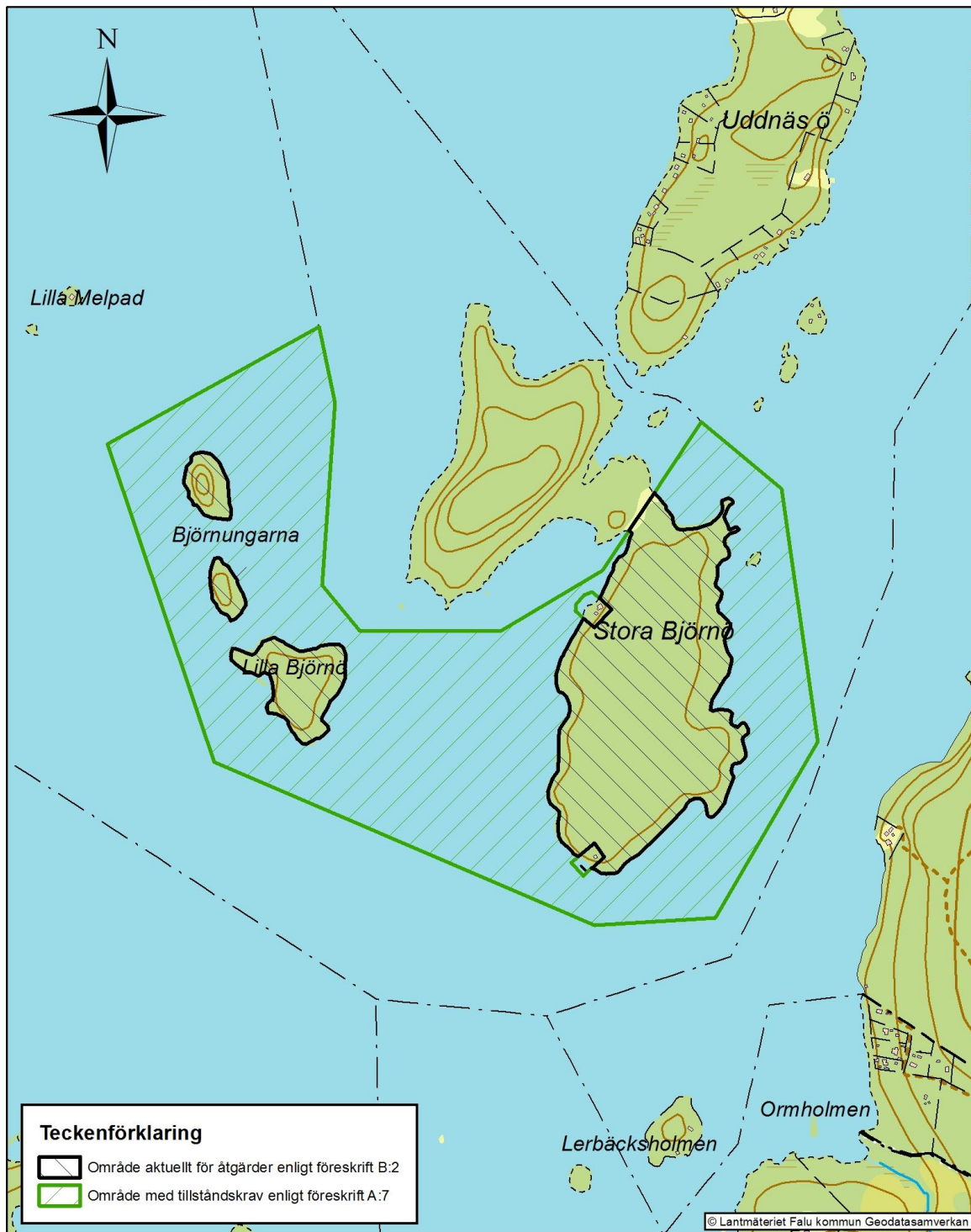
Beslutskarta

Naturreservatet Björnöarna

0 250 500 750 Meter

Föreskriftskarta Naturreservatet Björnöarna

Anvisningar för att överklaga ett kommunalt beslut

Om du är missnöjd med Falu kommuns beslut kan du överklaga det till Länsstyrelsen.

Så här gör du för att överklaga:

1. **Senast tre veckor** efter att du tagit del av beslutet skriver du ett brev med rubriken ”Överklagande till Länsstyrelsen i Dalarnas Län”.
2. I början av brevet skriver du **vad** beslutet gäller, **diarienumret** på beslutet och **datumet** då Falu kommun fattade beslutet.
3. Beskriv sedan **hur** du vill att beslutet ändras och **varför**.
4. I brevet ska du också skriva ditt namn, adress och andra **kontaktuppgifter** och gärna ditt personnummer.
5. Skicka med de **handlingar** eller annat som du tycker är viktiga för ärendet.
6. **Skriv under** och skicka brevet till:

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen
Falukommun
791 83 Falun

OBS! Brevet måste ha kommit till förvaltningen senast tre veckor efter att du tagit del av beslutet.

När miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen får ditt överklagande

Först kontrollerar vi om det kommit in i rätt tid, det vill säga inom tre veckor efter att du fått beslutet. Därefter bedömer vi om det går att ändra beslutet på det sätt som du önskar. Om vi anser att det inte är lämpligt att ändra beslutet, skickar vi ditt överklagande vidare till länsstyrelsen i Dalarnas län. Vi meddelar dig om ditt överklagande skickas till länsstyrelsen.

Om du har frågor om hur du överklagar

Du kan kontakta oss på miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen om du har frågor om hur du överklagar, på telefon 023 – 830 00 eller e-post: kontaktcenter@falun.se.

Skriv diarienumret på beslutet i ärenderubriken på meddelandet.